

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Dataskyddsombudets verksamhetsberättelse 2021

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Österbottens förbunds dataskyddsombud och dataskyddsgrupp	4
3	Dokumentation som visar genomförandet av dataskyddet	5
3.1	Dataskyddsbeskrivningar.....	5
3.2	Datasytembeskrivning	6
3.3	Den personuppgiftsansvariges register över behandling	6
3.4	Avtal	6
3.5	Samtycke och skrivningar i dokument	7
3.6	Tillgodoseende av enskilda personers rättigheter.....	7
4	Digital säkerhet	8
4.1	Riskhantering	8
4.2	Kunskaper om dataskydd	9
5	Västra Finlands Europakontor	11
6	Utsikter för dataskyddsarbetet	12

1 Inledning

EU:s allmänna dataskyddsförordning 2016/679 trädde i kraft den 24 maj 2016 och blev tillämplig senast den 25 maj 2018. Enligt förordningen ska alla myndigheter och offentliga organ oavsett vilken information de behandlar samt andra organisationer i vilkas kärnverksamhet ingår systematisk och omfattande övervakning av personuppgifter eller behandling i stor omfattning av särskilda kategorier av personuppgifter utnämna ett dataskyddsombud.

Dataskyddsförordningen kräver att organisationerna kan visa att de följer förordningen. Detta kallas den personuppgiftsansvariges ansvarsskyldighet, och denna verksamhetsberättelse av dataskyddsombudet är således ett sätt att visa att skyldigheten fullgörs. Vid Österbottens förbund skrevs dataskyddsombudets första verksamhetsberättelse år 2019.

År 2021 präglades av coronapandemin och av den orsaken gick personalen helt eller delvis över till distansarbete. Därför var det under året speciellt viktigt att utveckla personalens dataskydds- och informationssäkerhetskunnande samt att fästa uppmärksamhet på arbetsätten, på att dataskyddet förverkligas och på av dataskyddet förutsatta informationssäkerhetsfrågor i förhållanden och arbetsmiljöer, som tidvis förändrades mycket snabbt och som till alla delar inte längre kunde övervakas av arbetsgivaren.

2 Österbottens förbunds dataskyddsbud och dataskyddsgrupp

Till Österbottens förbunds dataskyddsbud har genom tjänstemannabeslut 142/2018 utnämnts kulturchef Tarja Hautamäki, som tog sig an uppdraget som bisyssla den 27 mars 2018. Dataskyddsbudet ska ge anvisningar om Österbottens förbunds dataskyddsarbete och har som stöd en utsedd dataskyddsgrupp (Margot From, Marianne Höglund, Marie Sjölin, Riitta Isoniemi, Johanna Leppänen, Irina Nori och Gustav Nygård). Dataskyddet berör hela personalen och det har poängterats att dataskyddsfrågor ingår som en väsentlig del i hela personalens arbetsuppgifter.

Som ordförande för dataskyddsgruppen fungerar dataskyddsbudet, som efter behov kan besluta om förändringar i gruppens sammansättning. Österbottens förbunds dataskyddsbud har också väglett Västra Finlands Europakontor i dess dataskyddsarbete, för vilket kontorets direktör har det operativa ansvaret.

När det gäller kommunikationsrutiner har dataskyddsgruppen haft Österbottens förbunds informationsgrupp som stöd.

Dataskyddsgruppen samlades den 17 augusti och då fattades beslut om ansvar och schema för hösten 2021 gällande justering och uppdatering av datasystembeskrivningen, den personuppgiftsansvariges register över behandlingen, avtal som ingåtts med dem som hanterar personuppgifter och dataskyddsbeskrivningarna. Därtill deltog dataskyddsgruppen i Österbottens förbunds riskhanteringsarbete genom att med hjälp av ett särskilt riskbedömningsverktyg identifiera och bedöma risker mot förbundets verksamhet.

3 Dokumentation som visar genomförandet av dataskyddet

Den personuppgiftsansvarige ska informera de registrerade om behandling av personuppgifter och de registrerade har rätt att få veta vilka uppgifter om dem som finns lagrade i register. Information om behandling av personuppgifter finns på [webbplatsen](#) i dokumentet *Behandling av personuppgifter vid Österbottens förbund*, som innehåller en beskrivning av de allmänna principerna för behandling av personuppgifter samt de olika personregistrens dataskyddsbeskrivningar. Behandling av personuppgifter beskrivs också i datasystembeskrivningar, den personuppgiftsansvariges register över behandling, dokumentmallar, informationshanteringsmodellen och strategier som finns lagrade i Österbottens förbunds ärendehanteringssystem. Dataskyddsbeskrivningarna, datasystembeskrivningen samt den personuppgiftsansvariges register över behandling har uppdaterats under det gångna året.

Innehållet i dataskyddsbeskrivningarna, dokumentmallarna, informationshanteringsmodellen och strategierna är offentligt. Tillgången till sådan detaljerad information om Österbottens förbunds lösningar och åtgärder för informationssäkerhet som ingår i datasystembeskrivningen och den personuppgiftsansvariges register över behandling är av säkerhetskäl begränsad till de personer som behöver uppgifterna i sitt arbete. Uppgiftstyperna i beskrivningarna är däremot offentliga.

3.1 Dataskyddsbeskrivningar

Österbottens förbund upprätthåller följande personregister som är relevanta för verksamheten:

- Register över hyrd IKT-utrustning och register för licenshantering
- Kulturnämndens bidragsregister
- Partner- och kontaktregister
- Reseregister
- Register över projektaktörer i Österbotten
- Österbottens evenemangskalender
- Ärendehanteringssystemet Tweb
- Inspelningsregister

Varje personregister har en utsedd person som är ansvarig för registret. Dataskyddsbeskrivningarna för registren finns samlade i dokumentet *Behandling av personuppgifter vid Österbottens förbund*, vilket finns offentligt tillgängligt på Österbottens förbunds [webbplats](#). De anställda har instruerats att hänvisa till dokumentet när de begär att få kundernas personuppgifter och samtycke till insamling av uppgifterna. Dokumentet har uppdaterats år 2021.

Västra Finlands Europakontor har dataskyddsbeskrivningar för informationstjänster och besökargrupper.

3.2 Datasystembeskrivning

Det finns en separat datasystembeskrivning av alla de datasystem som Österbottens förbund använder. En del av datasystemen är väsentliga för att de ovan nämnda personregistren ska kunna upprätthållas. Datasystembeskrivningen innehåller följande uppgifter:

- systemets namn och typ
- ansvarig enhet och person med ansvar för innehållet
- systemadministratör
- ändamål
- informationskällor
- tidpunkt då uppgifterna började lagras
- uppgifternas offentlighet
- systemets offentliga adress
- placering av datalagret
- typ av sekretessbelagda uppgifter

3.3 Den personuppgiftsansvariges register över behandling

En organisation ska alltid upprätta ett register över behandling av personuppgifter, såvida inte behandlingen endast är tillfällig. Registret är ett internt dokument för organisationen och ett hjälpmedel för att få en bild av behandlingen av personuppgifter. Tillsynsmyndigheten (i Finland Dataombudsmannens byrå) kan vid behov bedöma lagenligheten i behandlingen av uppgifter utifrån registret, och det ska på begäran överlämnas till tillsynsmyndigheten.

Den personuppgiftsansvariges register över behandling vid Österbottens förbund är upprättat enligt dataombudsmannens byrås modellunderlag. Det innehåller uppgifter om följande:

- löneutbetalning
- betalning av arvoden
- rekrytering samt arbetsavtals- och tjänsteförhållande
- personalfrånvaro
- ersättning för rese- och logikostnader
- inköpsreskontra
- avslutande av arbetsavtals- och tjänsteförhållande
- personalens kunskaper om dataskydd.

3.4 Avtal

Om personuppgifter behandlas av en annan organisation (personuppgiftsbiträde) på den personuppgiftsansvariges vägnar ska denne ingå ett skriftligt avtal med personuppgiftsbiträdet om behandling av personuppgifter. Österbottens förbund har med bilagor till avtalen säkerställt att personuppgiftsbiträdena har ålagts ansvaret för dataskyddet av registren. Bilagornas tidsenlighet har granskats år 2021.

3.5 Samtycke och skrivningar i dokument

Av medlemmarna i Österbottens förbunds förtroendeorgan och i grupper som sammanträder regelbundet efterfrågas samtycke till insamling av de uppgifter som är nödvändiga för arbetet och som anges i dataskyddsbeskrivningen vid det första mötet för mandatperioden eller vid gruppens första möte. En mall för en standardtext till en föredragningslista har gjorts för ändamålet och den finns tillgänglig i ärendehanteringssystemet.

De handlingar som gäller dataskydd och behandling av personuppgifter samlas i Österbottens förbunds ärendehanteringssystem i samma katalog, där de är lätta att hitta. Också Västra Finlands Europakontors dataskyddsbeskrivningar är lagrade i Österbottens förbunds ärendehanteringssystem, men själva personregistren finns i Europakontorets egna datasystem.

De kommunikativa åtgärder och riktlinjer som gäller vid eventuella avvikelser i dataskyddet och informationsläckor finns nedskrivna i Österbottens förbunds kommunikationsstrategi. Dataskyddet nämns också i direktivet för intern kontroll och riskhantering, som godkändes på landskapsstyrelsens möte 13.12.2021 § 136.

Promemoriorna från dataskyddsgruppens möten sparas i Österbottens förbunds ärendehanteringssystem.

3.6 Tillgodoseende av enskilda personers rättigheter

Den registrerade har enligt artiklarna 15 och 16 i dataskyddsförordningen rätt att granska vilka personuppgifter om honom eller henne som Österbottens förbund behandlar. Den registrerade kan också begära att felaktiga personuppgifter rättas samt enligt artikel 17 att uppgifter raderas ur registren. För dessa ändamål har det gjorts forbundna blanketter och instruktioner, som finns på Österbottens förbunds [webbplats](#).

Till Österbottens förbund inkom under år 2021 ingen sådan begäran som grundar sig på de ovan nämnda artiklarna.

4 Digital säkerhet

Digital säkerhet omfattar riskhantering, kontinuitetshantering och beredskap, informationssäkerhet, dataskydd och cybersäkerhet, vilka alla behöver utvecklas för att skydda den digitala och fysiska verksamhetsmiljön. I underkapitlen till detta kapitel behandlas Österbottens förbunds digitala säkerhet gällande två delområden, d.v.s. riskhantering och dataskydd.

Österbottens förbund har svarat på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas enkät om digital säkerhet på våren och på riskenkäten om digital säkerhet hösten 2021.

Godkännandet av utkastet till lag om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av Europiska unionens lagstiftning och den nationella lagstiftningen samt lagar som har samband med den, som verkställer direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten [EU 2019/1937](#) d.v.s. det s.k. Whistleblower-direktivet, har fördröjts. Det torde ges till riksdagen i februari 2022. Företag och kommuner förpliktas att inrätta en anonym anmälningsskanal för rapportering av olika risker, hot och sårbarheter. Det är dock sannolikt att lagen inte kommer att innehålla någon skyldighet att inrätta en anmälningsskanal i organisationer som sysselsätter färre än 50 personer.

4.1 Riskhantering

Landskapsfullmäktige har 24.5.2019 fastställt grunderna för intern kontroll och riskhantering. Som ett komplement till grunderna fastställde landskapsstyrelsen 13.12.2021 direktivet för intern kontroll och riskhantering. Syftet med direktivet är att säkerställa en god förvaltning och verksamhetens ändamålsenlighet.

Dataskyddsombudet gick i januari 2021 igenom tillsammans med it-chefen (köptjänst från Decens Oy) cheklistan i stödmaterialet Digiturvan hyvät käytännöt johdolle ja ICT:n sekä digiturvan asiantuntijoille (God praxis i digital säkerhet för ledningen samt experter inom IKT och digital säkerhet), som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) gav ut under veckan för digital säkerhet (26–30.10.2020). Slutsatsen var att man vid Österbottens förbund först bör göra en riskbedömning och därefter fundera på nödvändiga åtgärder. Sedan är det dags att fördjupa sig i hanteringen av avvikelser i informationssäkerheten. Samtidigt konstaterades att det inte är ändamålsenligt att inrätta en ny arbetsgrupp för riskbedömning, utan bedömningen kan göras med den redan befintliga dataskyddsgruppen.

Dataskyddsgruppen, utvidgad med Decens Oy:s representant, har bedömt riskerna mot Österbottens förbunds verksamhet med hjälp av riskbedömningsverktyget som publicerats av finansministeriet. Riskbedömningsarbetet har med hjälp av samma verktyg kompletterats av ledningsgruppen, men det arbetet hade i årsskiftet 2021–2022 ännu inte slutförts.

4.2 Kunskaper om dataskydd

Personalen

Ansvaret för dataskyddet vilar på Österbottens förbunds ledning, men alla anställda förväntas tillägna sig dataskyddspraxis som är nödvändig i det dagliga arbetet. De anställda vid Österbottens förbund förutsätts ha utbildning i dataskydd. Utbildning finns på webben, där man till exempel kan avlägga kursen [Dataskyddets ABC för anställda inom den offentliga förvaltningen](#) och göra webbtestet i anslutning till den. År 2021 avlade en person kursen Dataskyddets ABC, vilket finns noterat i ärendehanteringssystemet.

Österbottens förbunds och Västra Finlands Europakontors personal har informerats om följande dataskyddsfrågor på personalmöten och via en intern sändlista för utskick till personalen:

- 14.01. Digital säkerhet vid distansarbete
- 26.08. Coronavaccinationer ur arbetstagarens dataskyddsperspektiv
- 17.11. MDB:s [VAHTI-god praxis-stödmaterial](#), VAHTI-god praxis stödmaterial
- 09.12. Vad ska jag göra om information har läckt ut? Guider som MDB har producerat
  - [Information har stulits eller läckt ut från min organisation](#)
  - [Mina personuppgifter har stulits eller läckt ut](#)
- 13.12. [Guiden Digiturvallisuuden käytännön vinkit](#) (Praktiska tips för digital säkerhet), VAHTI-god praxis -stödmaterial

Eftersom personalen på grund av coronapandemin under det gångna året huvudsakligen började arbeta på distans, har personalen uppmuntrats att på egen hand delta i bland annat följande webbevenemang och -kurser som främjar den digitala kompetensen och cybersäkerhetskunskaperna:

- Digi- och cybersäkerhetsöversikter på webbplatsen [Suomidigi](#).
- Webbkurser på eOppiva-tjänsten [Dataskyddets ABC](#), [Digital säkerhet i arbetslivet](#), [Agera säkert i den digitala världen](#) och [Trygga den digitala verksamheten vid störningar](#).
- MDB:s och finansministeriets gemensamma podcastserie [Digiturvakompassit](#) (Digisäkerhetskompassen).

Österbottens förbund deltog 25–29.10 i programmet under veckan för digital säkerhet som koordinerades av MDB. Under veckan erbjöds personalen möjlighet att använda en timme av arbetstiden på valfritt sätt för att utveckla sina kunskaper i digital säkerhet.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas VAHTI-sakkunnignätverk

Österbottens förbunds dataskyddsombud deltar i sakkunnigruppsarbetet inom MDB:s förvaltningsöverskridande VAHTI-grupp, som är en samarbets- och samordningsgrupp för den digitala säkerheten inom den offentliga förvaltningen. Mål för VAHTI-verksamheten är bland annat att

- verka för att medborgarnas och intressenternas förtroende för de digitala tjänsterna som den offentliga förvaltningen producerar upprätthålls
- stödja utvecklingen av den digitala säkerheten inom den offentliga förvaltningen
- främja ett tryggt ibruktage av ny teknik inom den offentliga förvaltningen
- producera en nationell lägesbild av den digitala säkerheten inom den offentliga förvaltningen
- utveckla samarbetet nationellt och internationellt också med näringslivet.

VAHTI-arbetsgrupperna är fem till antalet: 1) utveckling av riskhantering, 2) utveckling av verksamhetens kontinuitet och beredskap, 3) utveckling av digital säkerhet inom IKT-tjänster, 4) utveckling av dataskydd och 5) utveckling av kompetens inom digital säkerhet. Dataskyddsombudet vid Österbottens förbund har deltagit i arbetsgrupper, där dataskydd och kompetens inom digital säkerhet utvecklas. Därtill har dataskyddsombudet deltagit i gemensamma temamöten och VAHTI-månadsinfon för MBD:s VAHTI-sakkunnignätverk.

De förtroendevalda

Coronapandemin och åtgärderna för att begränsa den har också påverkat de förtroendevaldas arbete mycket. Eftersom det i sista hand är de förtroendevalda som har ansvar för riktlinjerna i Österbottens förbunds verksamhet, ska också deras dataskyddskunskaper och -insikter vara på en hög nivå. Avgörande för uppdraget som förtroendevald är att säkerställa förtroendet och med tanke på det är det viktigt att informationen behandlas på ett säkert sätt i digitala miljöer. De förtroendevalda har uppmuntrats att delta i den avgiftsfria webbkursen [Digital säkerhet för kommunernas förtroendevalda](#), där de grundläggande begreppen och de allmänna principerna för digital säkerhet går igenom utifrån fem centrala delområden.

För att lägesbilden för Österbottens förbunds dataskyddspraxis och den digitala säkerheten i anslutning därtill ska vara lättillgänglig och för att utvecklingsbehoven ska kunna identifieras delges dataskyddsombudets verksamhetsberättelse förtroendeorganen som ett separat mötesärende.

5 Västra Finlands Europakontor

Västra Finlands Europakontor samlar in personuppgifter av besökargrupper för att kunna mata in uppgifterna i kontorets passerkontrollsystem och med tanke på besök på EU:s institutioner. Den anställda på kontoret som har huvudansvaret för besöket ansvarar för att de insamlade personuppgifterna raderas ur kontorets system efter besöket. På grund av restriktionerna under coronapandemin har det i praktiken inte varit möjligt att ta emot gruppbesök. Kontoret har inte heller fått några förfrågningar av registrerade personer om behandlingen av personuppgifter.

Västra Finlands Europakontor tillhandahåller en elektronisk informationstjänst, som administreras av en praktikant. Av personer som registrerar sig som prenumeranter efterfrågas samtycke till att deras uppgifter registreras för detta ändamål. Eftersom Europakontoret byter praktikant med regelbundna intervall ansvarar kontorets direktör för att praktikanten får tillräckligt med vägledning i dataskyddsfrågor.

6 Utsikter för dataskyddsarbetet

Dataskyddslagstiftningen står i centrum för det ramverk som reglerar informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen, och den är i hög grad sammanknuten med flera andra lagar (se nedanstående bild, källa: finansministeriet).

I och med den nationella lagen om informationshantering (906/2019), som trädde i kraft i början av år 2020, samlades största delen av flera olika lagars bestämmelser om informationshantering inom den offentliga sektorn i en enda lag. I den nya allmänna lagen definieras hanteringen av hela livscykeln för information inom den offentliga förvaltningen samt säkerställs en enhetlig hantering av informationsmaterial och en informationssäker behandling enligt offentlighetsprincipen.

Syftet med lagen om informationshantering är också att främja interoperabiliteten mellan olika myndigheters informationssystem och informationslager. När sådana gränssnitt öppnas upp, beskrivs och definieras är det skäl att vara särskilt uppmärksam på hur kraven på dataskydd uppfylls vid eventuella överföringar av informationsmaterial från en myndighet till en annan.

Österbottens förbunds informationshanteringsmodell godkändes och dess genomförande inleddes år 2021.

Hur dataskyddet genomförs är i praktiken beroende av kunskapsnivån hos de personer som tillämpar bestämmelserna om dataskydd samt av att informationssäkerheten är säkerställd. Personalen och de förtroendevalda ska uppmuntras att delta i kurser om dataskydd och informationssäkerhet samt att tänka på dataskyddsfrågor i sitt dagliga arbete. Instruktioner och råd ges i Österbottens förbunds interna kommunikationskanaler, dokumenten som finns lagrade i ärendehanteringssystemet samt utbildningar riktade till personalen och de förtroendevalda.

Österbottens förbund bör förbereda och genomföra ibrukttagandet av ett årligt databokslut. Syftet med databokslutet är att påvisa att den personuppgiftsansvarige fullgör sina skyldigheter, att visa förtroende gentemot intressentgrupper samt att vara ett verktyg för ledningen och den interna kontrollen. Avsikten är att dokumentet ska beskriva genomförandet av informationssäkerheten och dataskyddet, informationshanteringen, informationslagren och informationsflödena, den lagstiftning och de anvisningar som påverkar informationsbehandlingen, de registrerades rättigheter, uppföljningen och rapporteringen samt bedömningen och utvecklingen. Databokslutets syfte är alltså något mer än att enbart vara ett verktyg för att skydda personuppgifter.

Hittills har inget separat databokslut upprättats om Österbottens förbunds verksamhet, utan det väsentligaste om dataskyddet har tagits upp i dataskyddsombudets verksamhetsberättelse, som delges de förtroendevalda och finns tillgänglig på förbundets webbplats. Det var meningen att databokslutet skulle tas i bruk år 2021, men detta fördröjdes på grund av att coronapandemin krävde att uppmärksamheten huvudsakligen fästes på frågor om dataskydd och informationssäkerhet på grund av att arbetet började skötas på distans.

Coronapandemin påskyndade organisationernas digitaliseringsutveckling, vilket med tanke på säkerställandet av dataskyddet ännu kommer att ge upphov till åtskilliga utmaningar och utvecklingsobjekt också under de kommande åren.

**Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto**

Sandögatan 6 B - Hietasaarenkatu 6 B
PB - PL 174, 65101 Vasa - Vaasa
Tfn - Puh. 06 320 6500

www.obotnia.fi
info@obotnia.fi